

GRÓÐUR ER GÓÐUR

UM GRUNNAUÐLINDIRNAR GRÓÐUR OG JARÐVEG

Guðrún Schmidt
Landgræðslan

Sjálfbær þróun og
heimsmarkmiðin SP

Mikilvægi og hlutverk
gróðurs og jarðvegs

Gróður

Ástand gróðurs og jarðvegs

Gróður

- Er ein af grunnauðlindum jarðarinnar
- Hópur plantna sem myndar þekju á yfirborði jarðar
 - Mosar, byrkningar, berfrævingar, blómplöntur (dulfrævingar), grænþörungar
- Gróðurfar stjórnast af ýmsum þáttum í umhverfinu:
 - Veðurfar, jarðgrunnur, gosvirkni, áhrif mannsins

Mosar: Barðastrý

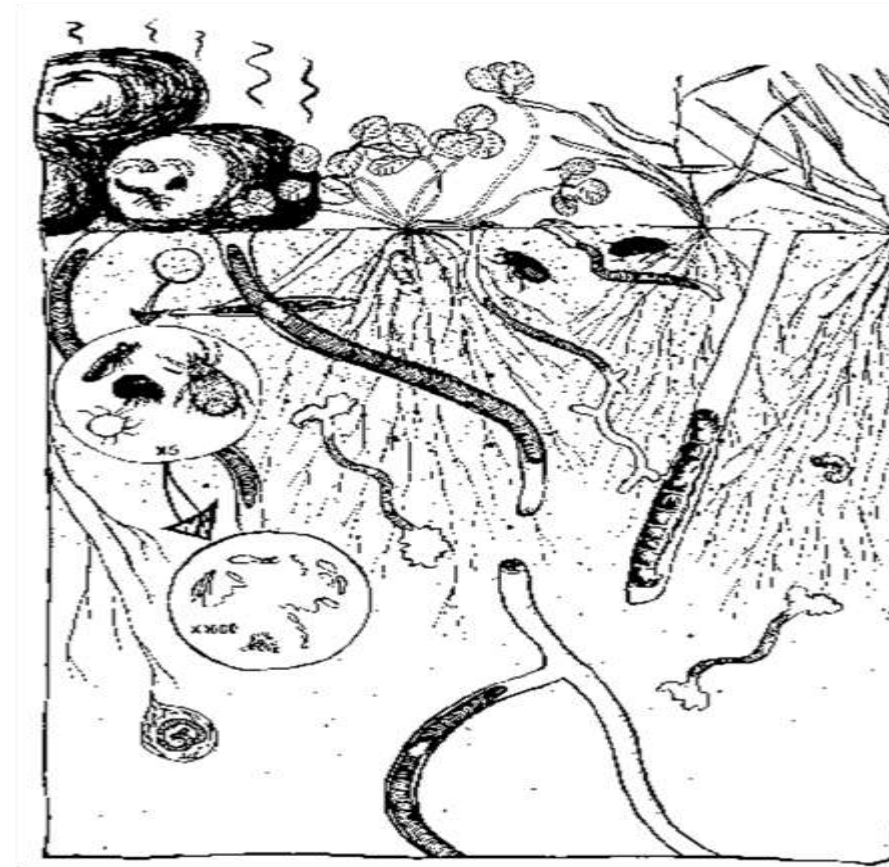
Blómplöntur: Blágresi

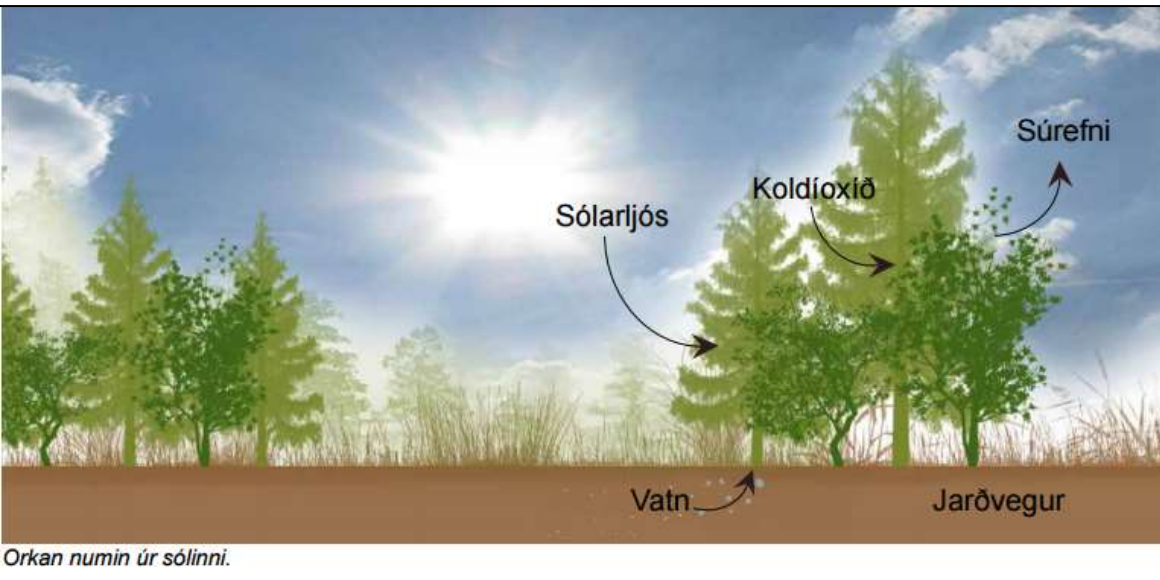
Byrkningar: Skógelfting

Jarðvegurinn

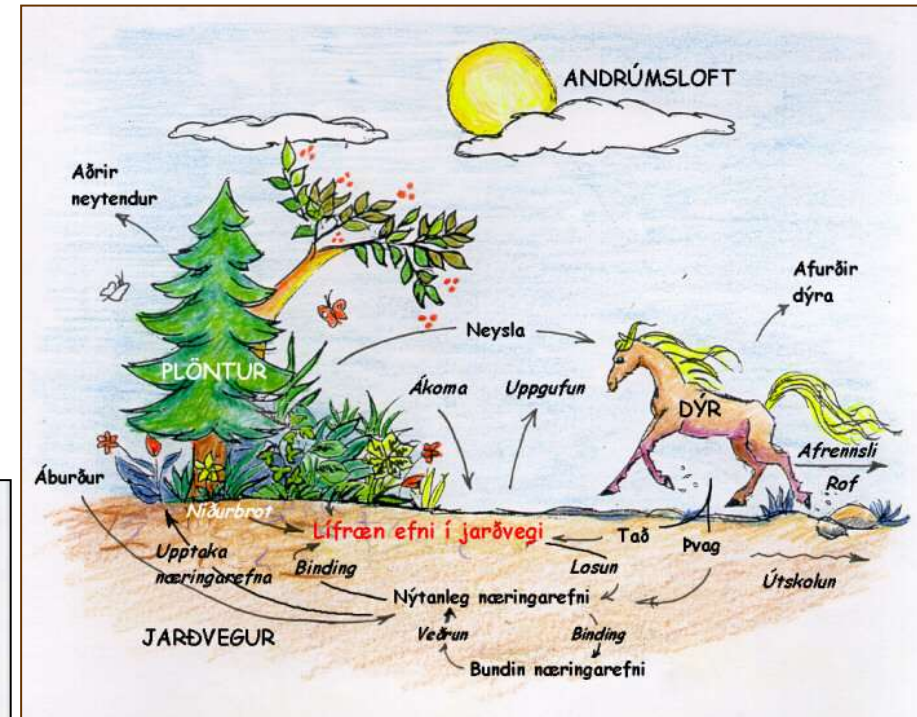
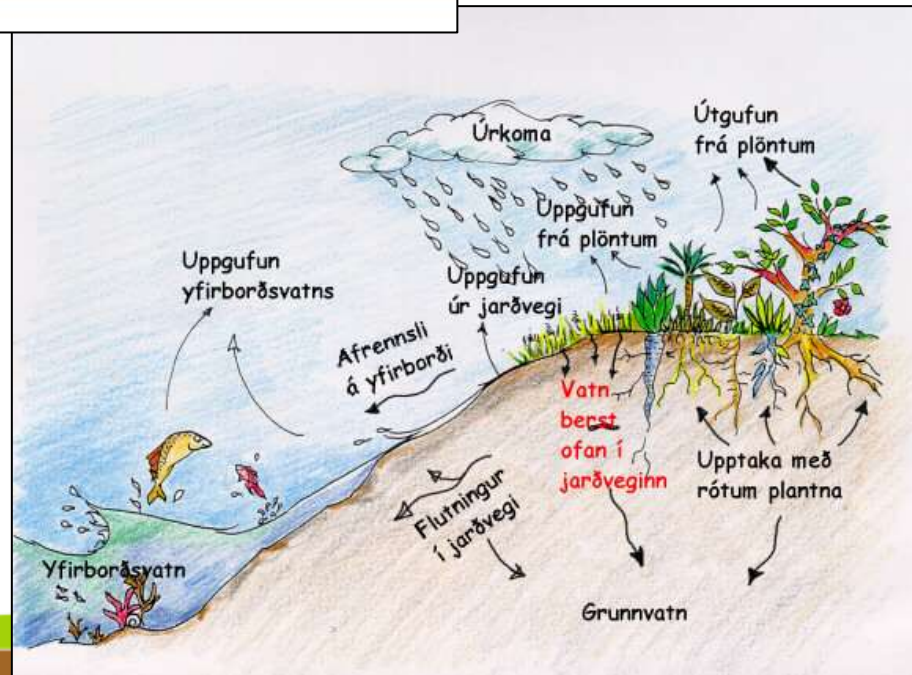
- Er ein af grunnauðlindum jarðarinnar
- Er húð jarðarinnar og alltaf undir fótum okkar
- Myndast úr bergi sem veðrast og brotnar niður
- Samanstendur úr steinefnum, lífrænum efnum, vatni og lofti

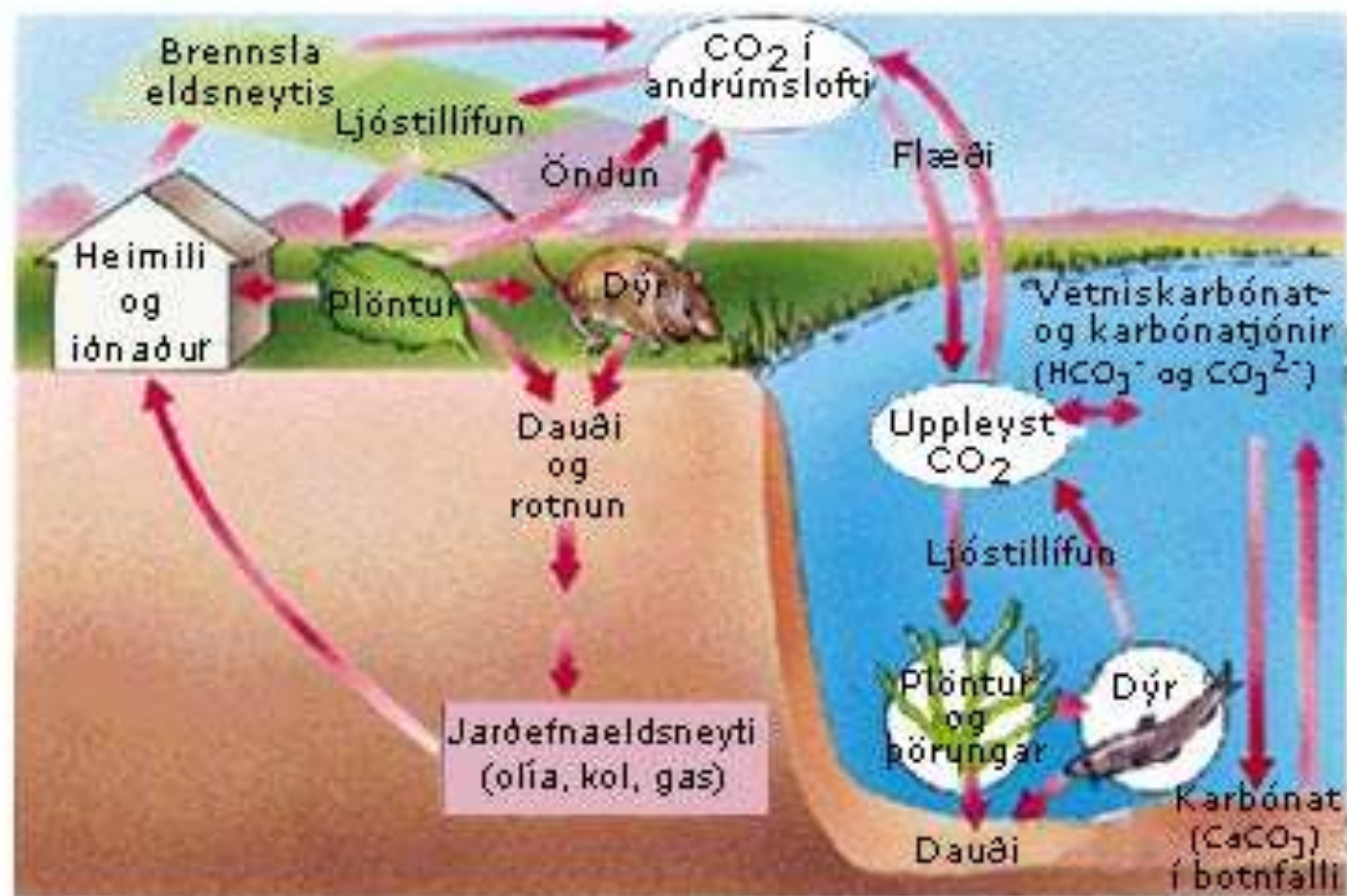

Gróður og jarðvegur: mikilvægir hlekkir í hringrásum vistkerfa

Orkan numin úr sólinni.

Helstu leiðir kolefnis um vistkerfi heimsins í dag.

Dæmi: votlendi

Gróður og jarðvegur

- Eru ómissandi þættir í vistfræðilegum hringrásum
- Mynda lífsgrundvöll og búsvæði fyrir plöntur, dýr og mannfólkið
- Eru framleiðslugrundvöllur fyrir mat, fóður og ýmsar vörur / er matur
- Búa yfir skilvirkum síu-, miðlunar- og geymsluhlutverkum
- Mynda svæði fyrir byggð, umferð og geymslupláss
- „Taka þátt“ í mótun landslags
- Geymir upplýsingar um náttúru- og menningarsögu

Gróður og jarðvegur

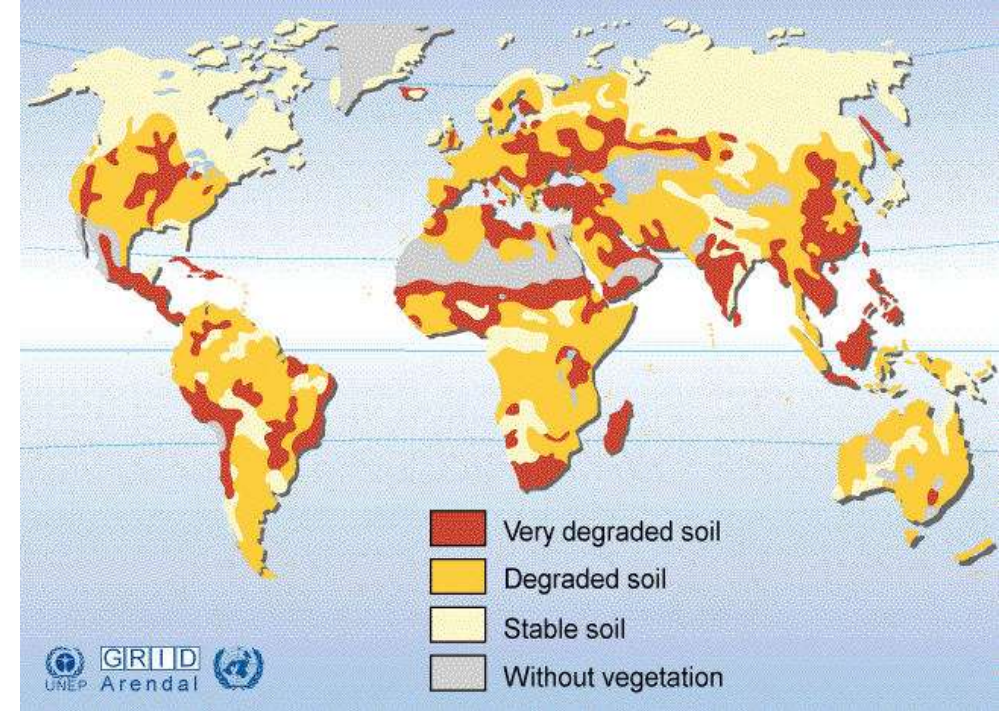

- Frjósamur jarðvegur er **óendurnýjanleg** auðlind
- Það tekur allt að 1000 ár að mynda 1 sm af jarðvegi!!!
- Gróðurinn verndar jarðveginn
- Ekkert rof verður nema roföflin komist að yfirborði jarðvegsins.

Hnignun jarðvegs og gróðurs

Um 33% landsvæðis í heiminum þjást í dag af hnignun

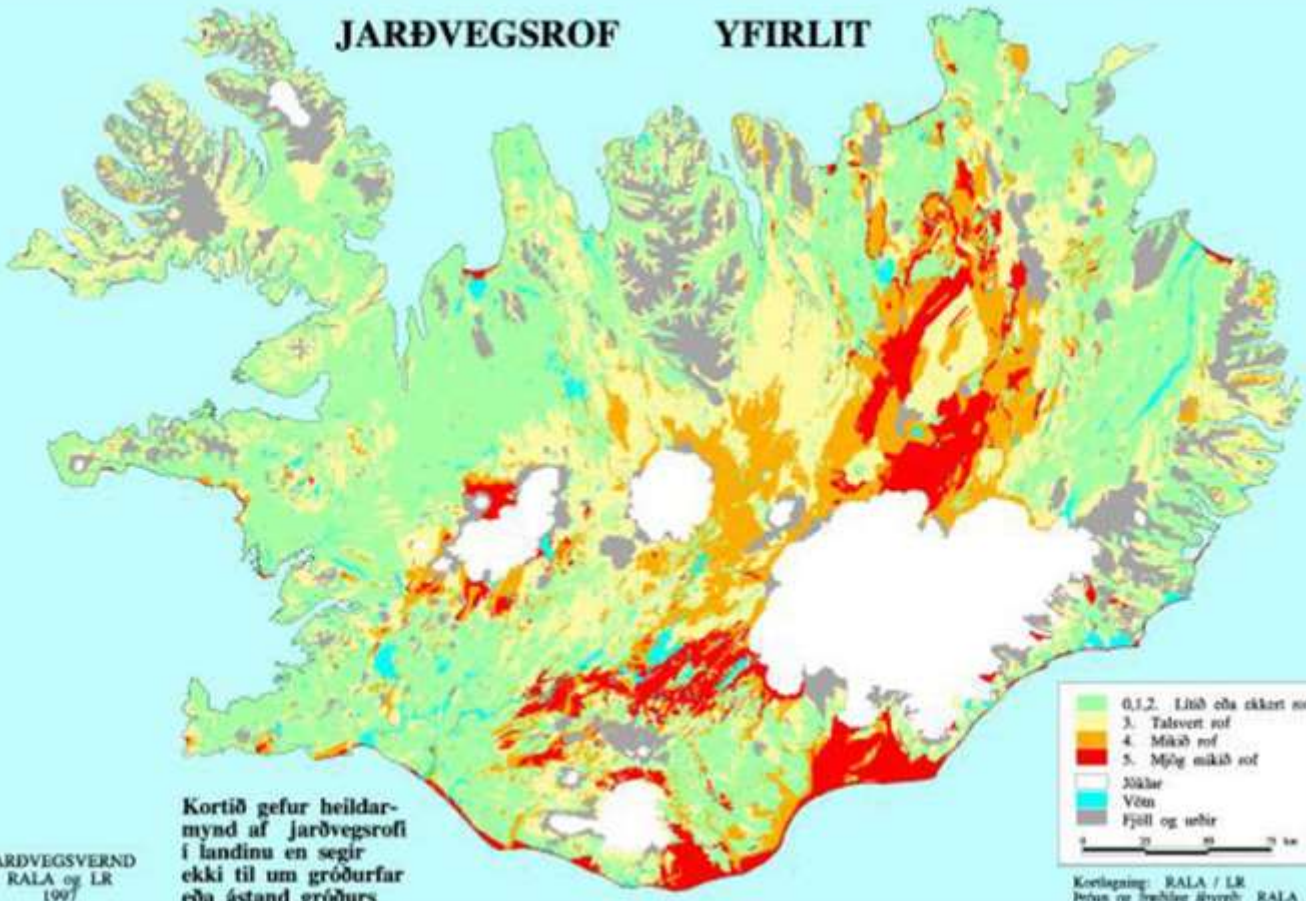

(Mynd: <https://futurism.media/deforestation-causes-effects-and-solutions>)

(Mynd: WWF)

JARÐVEGSROF YFIRLIT

Jarðvegsrof á Íslandi (úr Arnalds o.fl. 2001, bls. 50-51)

Landlæsi: Að geta lesið og skilið þær vísbendingar sem ásýnd landsins gefur um ástand þess.

Hvernig er hægt að stöðva jarðvegs- og gróðureyðingu?

- Koma upp gróðurhulu
 - Hindra roföflin við að komast að yfirborði jarðvegsins
 - Mynda skjól
 - Koma á hringrás næringarefna
 - Búa til búsvæði fyrir plöntur og dýr
 - Bæta vatnsmiðlun
- ⇒⇒⇒Þetta eru fyrstu skrefin á langri leið við endurheimt sjálfbærs vistkerfis með frjósömum jarðvegi, fjölbreyttu lífríki og góðri vatnsmiðlun
- Uppgræðsla snýst um að búa til jarðveg – gróðurinn er tækið til að búa til frjósaman jarðveg

Dæmi: gróður- og jarðvegseyðing samanborið við uppgræðslur

Jarðvegs- og gróðurvernd

- Ein af lykiláskorunum varðandi sjálfbæra þróun og tengist m.a.:
 - Loftslagsmálum, matvælaöryggi, líffræðilegum fjölbreytileika, fátækt og hungri, fólksflóttu, stríðsátökum, hnattvæðingu ...

- Eyðimerkursamningur Sameiðuðu Þjóða (SP) (UNCCD)

- Samningur um loftslagsmál (UNFCCC)

- Samningur um lífbreytileika (UNCBD)

- Heimsmarkmið SP um sjálfbæra þróun

- Ramsarsamningurinn

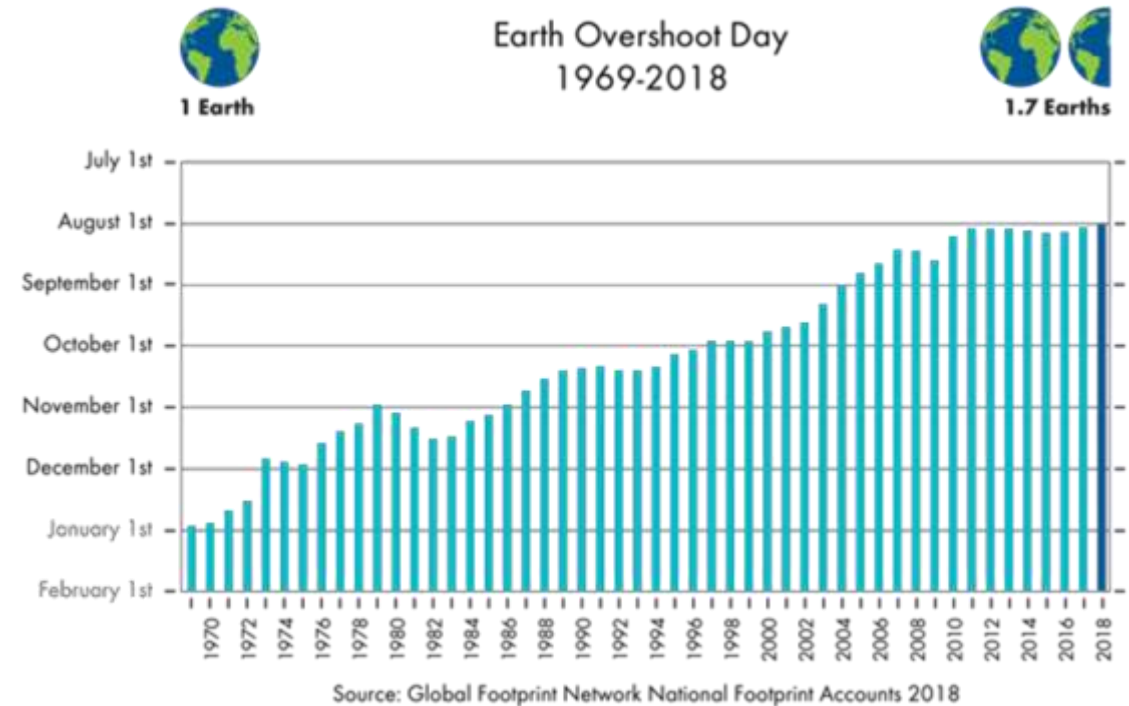
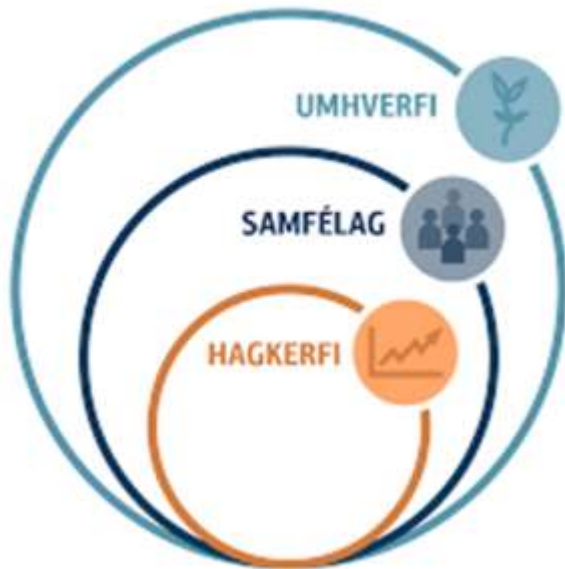

(www.fao.org/soils-2015/en/)

- 2021 – 2030 áratugur tileinkaður endurheimt vistkerfa.

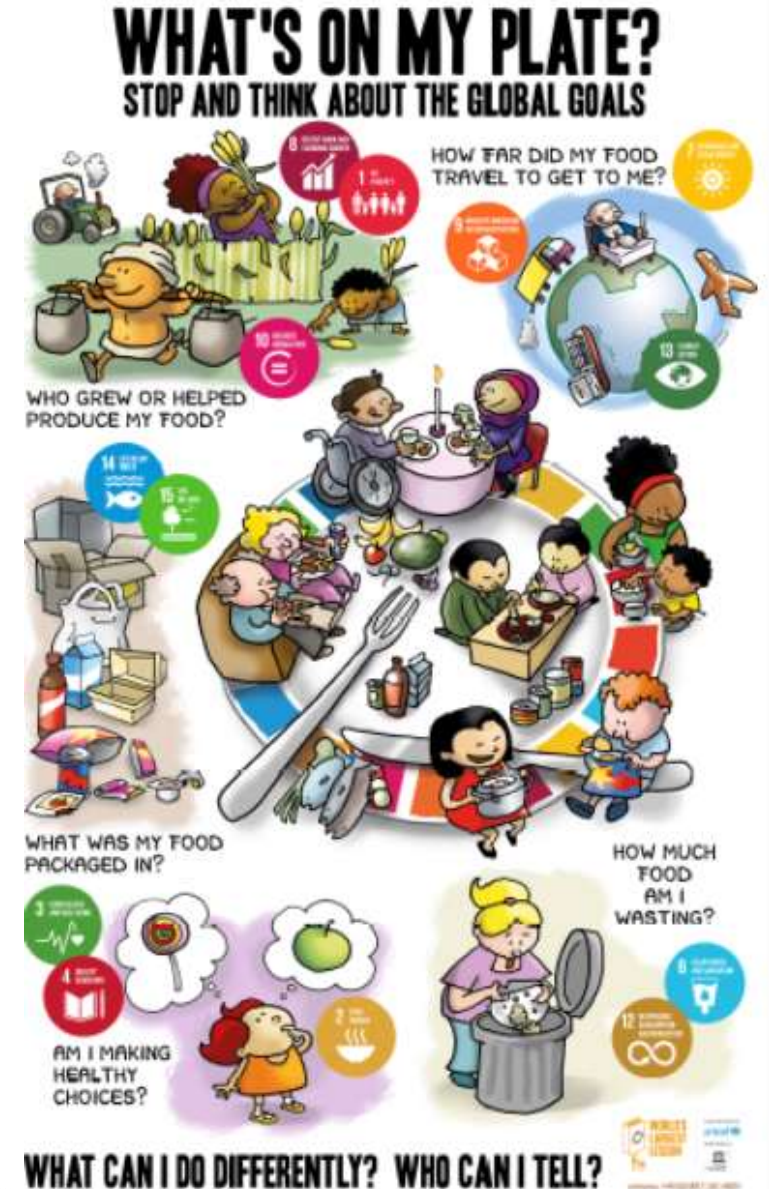
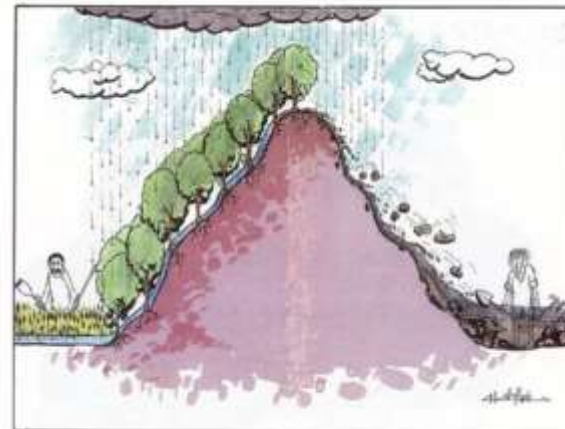
Sjálfbær þróun

- Skilgreining SP: „Þróun sem mætir þörfum samtímans án þess að draga úr möguleikum komandi kynslóða til þess að mæta þörfum sínum“
- Grunnstoðir sjálfbærrar þróunar

HEIMSMARKMIÐIN

Markmið Sameinuðu þjóðanna um sjálfbæra þróun

Að endurvekja samband milli náttúru og menningar

- Ákall Sameinuðu þjóðanna: róttækar breytingar
- Að endurvekja samband milli náttúru og menningar
 - Að miðla skilningi á hlutverkum vistkerfa í okkar daglega lífi
 - Að tengja öll heimsmarkmið saman m.t.t. áhrifa af hnattvæðingunni
 - Að stuðla að getu til aðgerða, breytingum á lífsgildum og síðan breytingum á lífnaðarháttum

Takk fyrir